

De Woutertje Pieterse Prijs bekroont de mooiste boeken die het afgelopen jaar zijn verschenen. Voor 2024 zijn er zes boeken genomineerd.

Om leraren te inspireren aan de slag te gaan met actuele én goede kinder- en jeugdboeken, bieden wij lestips bij de genomineerde boeken aan. Dit jaar zijn er lestips vanaf groep 3 van het basisonderwijs tot en met de onderbouw van het voortgezet onderwijs.

LESTIPS

VOOR GROEP 7 EN 8 VAN HET BASISONDERWIJS

Deze lessuggesties richten zich op het boek *Umbrador* van Marieke Smithuis & Jeska Verstegen (Uitgeverij Querido), een boek dat geschikt is voor kinderen vanaf 10 jaar.

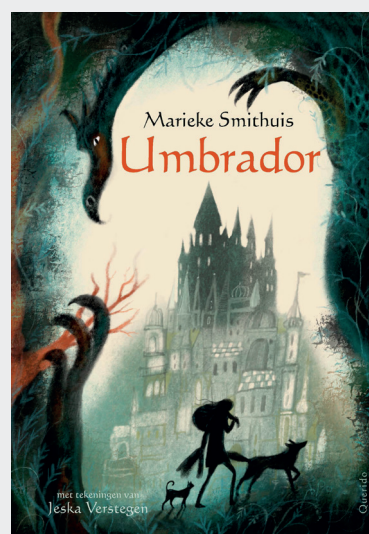
Thema's in dit boek

- zoektocht
- magie
- geheimen
- macht vs verzet
- goed vs kwaad
- gelijkwaardigheid vs hiërarchie
- trouw vs verraad
- vriendschap
- fantasy

Uit het juryrapport

'*Umbrador* is een boek dat je steeds op het verkeerde been zet en meezuigt in een andere wereld. Dit fantasyverhaal van Nederlandse bodem gaat over samenvallen met je schaduw, over worden en zijn wie je bent.

Smithuis schrijft met vaart, liefde en lef. Ze neemt haar lezers serieus en spaart ze niet. Verstegen geeft het verhaal met haar tekeningen een geheimzinnige glans.'

Umbrador

Jinna voelt zich anders dan andere mensen, omdat ze geen schaduw heeft. Op haar twaalfde jaar haalt 'tante Agaath' haar uit het weeshuis. Al snel is het onaangenaam bij de tante, zeker als deze dreigt dat Jinna's hond Scharrie weg moet. Ze vluchten samen en belanden via een doorgang in de ijskast in de magische wereld Umbrador, het land van de schaduwwezens. Hier heeft iedereen een opvallende schaduw. Het rijk is verdeeld en de schaduwvorst heerst er met harde hand vanuit het Wintergewest. Jinna sluit zich samen met haar gids Doortje aan bij het verzet en leert steeds meer over haar rol in het geheel. Kan zij Umbrador redden?

HET BEGIN

VRAGEN STELLEN (IN GROEPJES)

VERWONDEREN

Voorlezen (p. 9-13)

Lees het hoofdstuk 'Voordat alles begon' voor.

Vragen stellen (in groepjes)

Deel de leerlingen in groepjes in en plaats een groot vel papier tussen hen in. Vertel dat het stellen van vragen bij een verhaal misschien nog belangrijker is dan het vinden van antwoorden. Laat elke leerling eerst aan de eigen kant van het papier noteren waar ze vragen over hebben. Wat is niet duidelijk? Wat verraste hen?

Uitwisseling

Als de leerlingen wat genoteerd hebben, vertellen ze aan elkaar wat ze hebben opgeschreven. Kunnen ze tot een gemeenschappelijke vraag komen waar ze meer over te weten zouden willen komen? Waar zijn ze nieuwsgierig naar? Deze vragen noteren ze in het midden van het vel papier.

Ophalen van de vragen

Laat elk groepje om de beurt de vraag noemen waar ze benieuwd naar zijn. Noteer alle vragen op het bord. Gebruik de vragen om de leerlingen nieuwsgierig te maken naar de rest van het boek of bedenk samen een strategie hoe jullie antwoorden kunnen krijgen op deze vragen. Wie wil dit bijvoorbeeld gaan uitzoeken?

Meer inspiratie over het stellen van vragen vind je in *Leespraat* van Aidan Chambers.

ACHTERGRONDINFO

Werken aan het vergroten van verhaalbegrip en literaire competentie

Fantasy

Binnen het genre fantasy is er een onderscheid te maken tussen low en high fantasy. In beide soorten is er sprake van een magische wereld. In *low fantasy* is daarbij de alledaagse setting dominant. Bij *high fantasy* is de magische wereld de dominante wereld in het verhaal. Dit kan een op zichzelf staande nieuwe wereld zijn of een parallelle wereld naast de echte wereld. Personages bereiken deze secundaire wereld via een overgangspoort vanuit de alledaagse wereld. In *Umbrador* is dat een ijskast in de kelder.

Intertekstualiteit

Als verhalen vervlochten zijn met andere verhalen, als 'draden in het donker', kan gesproken worden van *intertekstualiteit* (Van Dijk, 2013). Het hangt van de leeservaring van de lezer af of verbanden herkend worden. Je kunt jonge lezers hier bewust van maken door expliciet op zoek te gaan naar overeenkomsten met andere verhalen. Zo krijgt het lezen van een verhaal betekenis binnen een bredere context.

DE MAGISCHE WERELD

VERBANDEN LEGGEN (IN TRIO'S)

VERGELIJKEN

Voorlezen (p. 27-40)

Lees de hoofdstukken 4 tot en met 7 voor.

Verbanden leggen (in trio's)

Laat de leerlingen in trio's overleggen waar het fragment ze aan doet denken (zie voor inspiratie 'Meer lezen?'). Welke andere verhalen uit boeken, films of games kennen ze waar er sprake is van een overgang van een echte wereld naar een fantasiewereld? Hoe ziet de fantasiewereld er in die verhalen uit? Hoe bereiken de personages deze wereld? Laat ze kenmerken van die fantasiewereld noteren.

Overeenkomsten

Laat elk groepje een fantasiewereld noemen. Noteer deze op het bord en probeer op basis van de kenmerken, de werelden aan elkaar te koppelen via een woordenwolk. Ga samen op zoek naar overeenkomsten met *Umbrador*.

Voorlezen (p. 58-62)

Lees hoofdstuk 12 voor en laat de leerlingen vooral letten op hoe het land eruit ziet.

Landkaart tekenen

Laat eventueel landkaarten uit andere fantasy boeken zien (zie 'Meer lezen?' en QR-code voor inspiratie), maar toon de kaart op het schutblad van *Umbrador* nog niet. De leerlingen gaan deze zelf in trio's maken op basis van de voorgelezen tekst. Deel eventueel het hoofdstuk op papier uit, zodat ze de informatie nog eens kunnen nalezen.

Tentoonstellen

Hang alle landkaarten naast elkaar in de klas en vergelijk ze met elkaar. Bekijk ook samen de landkaart van *Umbrador* die op het schutblad staat.

SCHADUWKENNIS

TEKENEN (INDIVIDUEEL)

VORMGEVEN

Voorlezen (p. 53-57)

Lees hoofdstuk 11 voor.

Inventariseren

Inventariseer met de klas welke schaduwwezens er voorbij zijn gekomen en welke eigenschappen, talenten of bijzondere magie deze hebben.

Eigen schaduw

Laat de leerlingen bedenken welk schaduwwezen ze zelf zouden willen zijn.

Tekenen

De leerlingen maken een tekening van hun zelfverzonnen schaduw. Hierin moet hun eigenschap, talent of bijzondere magie goed tot uiting komen.

Naamgeving

Verdeel de tekeningen en laat ieder aan een schaduw van iemand anders een naam geven. De leerlingen gaan daarna op zoek naar hun eigen tekening. Klopt de naam bij de eigenschap of magie die ze bedachten?

MEER LEZEN?

Nieuwe fantasy series

- *Nevermoor* (v.a. 2018) van Jessica Townsend, Uitgeverij Luitingh-Sijthoff.
- *Het meisje dat de maan dronk* (2018), *Heksenjongen* (2019), *Het meisje dat naar de sterren luisterde* (2022) van Kelly Barnhill, Uitgeverij Leopold.
- *Pages & Co* (v.a. 2019) van Anna James, Veltman Uitgevers.
- *Amari* (v.a. 2021) van B.B. Alston, Uitgeverij HarperCollins.
- *Inktgenootschap* (v.a. 2022) van Kristen Perrin, Uitgeverij De Fontein.
- *Onmogelijke wezens* (v.a. 2024) van Katherine Rundell, Uitgeverij Luitingh-Sijthoff.

Klassieke fantasy

met een overgangspoort naar een parallele wereld

- *Harry Potter*-serie van J.K. Rowling met perron 9¾ als toegangspoort.
- *Narnia*-serie van C.S. Lewis met de klerenkast als toegangspoort.
- *Alice in Wonderland* van Lewis Carroll met het konijnenhol als toegangspoort.

Colofon

Deze lestips zijn ontwikkeld door Loes Reichenfeld (LEES met LOES) - www.leesmetloes.nl in opdracht van de Stichting Woutertje Pieterse Prijs.

Scan onderstaande QR-code voor lessuggesties bij de andere genomineerde boeken:

De lestips worden aangeboden dankzij de steun van de Brook Foundation en De Versterking.